

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag om godkännande av vissa ändringar av gränslinjen som konstaterats vid 2006 års översyn av riksgränsen mellan Finland och Sverige**

**PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL**

Översynen av riksgränsen mellan Finland och Sverige förrättas med stöd av gällande överenskommelser med tjugofem års mellanrum. I enlighet med överenskommelserna förrättades gränsöversyn 1956-1957 och 1981. Senaste gränsöversyn ägde rum 2006. Grunddokumenten från gränsöversynen undertecknades i Helsingfors i mars 2007.

Riksgränsen mellan Finland och Sverige följer till övervägande del djupfåran i gränsälvarna. Förändringar i djupfåran under tidsperioden mellan gränsöversynerna medför smärre vattenområdesändringar i dessa vattendrag. Förslaget till gränssträckning bygger

på djupfårans sträckning. Djupfåran undersöktes i början av juli med hjälp av flygbilder från 2005 och har senare inspekterats genom undersökningar i terrängen. De föreslagna ändringarna av riksgränsen som djupfårans sträckning ger upphov till kräver riksdagens samtycke.

Avsikten är att genom notväxling med den svenska regeringen komma överens om ett ömsesidigt godkännande av 2006 års gränsöversyn sedan riksdagen gett sitt samtycke till ändringarna av gränslinjen. Därefter ska de fastställda ändringarna av gränslinjen sättas i kraft genom förordning.

**ALLMÄN MOTIVERING**

**1 Nuläge**

I samband med gränsöversynen 1926-1927 bestämdes det att regelbundna gränsöversyner ska förrättas mellan Finland och Sverige med 25 års mellanrum. Den första översynen av riksgränsen skulle enligt den ingångna överenskommelsen äga rum 1951. Den sköts sedermera upp och genomfördes åren 1956-1957. Följande gränsöversyn gjordes 1981. En gränsöversyn gjordes dessutom vid Vähänäkylä 1985. Detta gränssnitt hade inte tagits med vid fastställelsen av gränsen på grundval av 1981 års översyn. Följande ordinarie översyn av riksgränsen inföll 2006.

Den nordligaste delen av riksgränsen, från Treriksröset på gränsen mellan Finland, Sverige och Norge till den punkt vid källorna för Torne älvs vattendrag där gränsen börjar följa djupfåran, utgör ett 0,23 kilometer långt

gränssnitt som bildas av de räta linjerna mellan gränsmärkena. Därifrån följer riksgränsen på en sträcka av 555,50 kilometer djupfåran i Könkämä älv, Muonio älv och Torne älv, nedan Torne älvs vattendrag, till en punkt norr om Torneå. Mellan städerna Torneå och Haparanda utgör riksgränsen en 4,03 kilometer lång sträcka som bildas av de räta linjerna mellan gränsmärkena längs sträckan. Därefter följer gränsen i 25,31 kilometer de räta linjerna mellan brytningspunkterna i Haparanda-Torneå skärgård. På detta avsnitt går gränsen huvudsakligen genom vattenområden, men löper i två punkter över holmar. Gränsen fortsätter utanför skärgården till den punkt i Bottenviken där de båda ländernas territorialvatten avgränsas från varandra.

På skäret Märket i Ålands hav är riksgränsen markerad med gränsmärken på en sträcka

av 0,47 kilometer. På ömse sidor om Märket fortsätter riksgränsen till den punkt i havet där de båda ländernas territorialvatten avgränsas från varandra.

## **2 Målsättning och de viktigaste förslagen**

Syftet med propositionen är att fastställa de ändringar av gränslinjen som föreslagits med anledning av den översyn av gränsen mellan Finland och Sverige som förrättades 2006. Gränsens allmänna sträckning förblir oförändrad. I gränsens sträckning i Torne älv sker dock vissa ändringar eftersom gränsen följer den djupfåra som fastställts vid gränsöversynen.

## **3 Propositionens konsekvenser**

Propositionen har inte några konsekvenser i fråga om vare sig ekonomi, organisation eller personal. Den har inte heller några konsekvenser för företagen eller miljön.

De direkta kostnaderna för gränsöversynen har uppgått till ca 290 000 euro i vardera landet. Principen har varit att kostnaderna ska fördelas jämnt mellan Finland och Sverige. Detta har skett genom att arbetet har fördelats så jämnt som möjligt mellan de båda parterna.

## **4 Beredningen av propositionen**

Statsrådet tillsatte den 10 februari 2004 en gränskommission för översynen av den finsk-svenska gränsen. Arbetet vid landgränserna utfördes till största delen under år 2005. Tolkningen av djupfårans sträckning i Torne älv kontrollerades sommaren 2006. Gränsöversynsdokumentet i fråga om riksgränsen mellan Finland och Sverige undertecknades i Helsingfors den 20 mars 2007 av den finska och den svenska gränskommissionen. Den finska gränskommissionen överlämnade dokumentet till utrikesministeriet den 31 maj 2007.

Propositionen har beretts vid utrikesministeriet i samråd med Lantmäteriverket. Propositionen har varit på remiss hos inrikesministeriets gränsbevakningsavdelning och Sjöfartsverket.

## **5 Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll**

I dokumentationen av gränsöversynen ingår också ett gemensamt förslag av gränskommissionerna till en överenskommelse mellan republiken Finland och konungariket Sverige om skötseln av riksgränsen mellan de två länderna. Kommissionerna har gemensamt konstaterat att vissa åtgärder måste vidtas också under perioden mellan gränsöversynerna för att gränsens sträckning och utmärkning ska hållas klar och entydig, eftersom översynerna görs med 25 års mellanrum. Dessa åtgärder kan vara t.ex. reglering av vattendrag, vägbyggen och motsvarande projekt vid gränsen eller över gränsen. Även underhållet av gränsmärken och gränsgata kan kräva tekniska insatser under mellanperioden. Därför har kommissionerna föreslagit att det i enlighet med tidigare praxis ska finnas en permanent organisation också för mellanperioderna för att ta hand om dessa uppgifter. Kommissionerna har dessutom föreslagit att en sådan överenskommelse om gränsunderhåll ska upprättas att gälla tills vidare, också under perioderna mellan de egentliga gränsöversynerna. Överenskommelsen ska sålunda inte förnyas efter varje gränsöversyn. Motsvarande förslag till överenskommelse ingick också bland de handlingar som upprättades över den finsk-norska gränsöversynen. Överenskommelsen undertecknades i Oslo den 27 februari 2007 och trädde i kraft den 20 juni 2007 (FördrS 56/2007). Avsikten är att överenskommelsen om skötseln av riksgränsen ska undertecknas och sättas i kraft så snart som möjligt efter det att gränsöversynen har godkänts i Finland och Sverige.

## DETALJMOTIVERING

### 1 Gränsöversynen och dokumentationen

Gränsöversynen 2006 byggde på utgångsmaterialet från den föregående gränsöversynen 1981 och gränsöversynen vid Vähänärä 1985. Materialet bestod av grunddokument, kartor över hela gränsområdet, gränsmärkesprotokoll och andra gränsdokument. Grunddokumenten omfattar en översikt över tidigare överenskommelser och gränsöversyner och anvisningarna för gränsöversynen 1981 respektive 1986, protokollen från gränskommissionens möten och beskrivningarna av den överenskomna riksgränsen.

Enligt de likalydande instruktioner som de bägge gränskommissionerna fick hade de i uppgift att fastslå gränsens sträckning i terrängen och se till gränsen var utmärkt och definierad på ett ändamålsenligt och entydigt sätt.

Om den gräns som löper genom vattendrag konstateras det i instruktionerna att gränsen i Torne älvs vattendrag ska följa älvens djupfåra. Till de delar som gränsälvarna genomströmmar sjöar, och djupfåran därför inte klart kan urskiljas, bestäms gränsen utgående från mittlinjen. Till de delar som gränsen avviker från djupfåran enligt 1981 års gränsbeskrivning tillämpas de principer som anges vid gränsbestämningen.

Den slutliga dokumentationen över gränsöversynen består av ett gränsprotokoll på finska och ett gränsprotokoll på svenska och en serie på 49 riksgränskartor. Utöver protokollet från det avslutande mötet i Helsingfors den 20 mars 2007 innehåller gränsprotokollet också gränsöverenskommelserna, en beskrivning av de tidigare gränsöversynerna och en detaljerad rapport om gränsöversynen 2006 samt gränsbeskrivning och gränsmärkesprotokoll.

I gränsbeskrivningen framställs gränsens allmänna sträckning i ord samt med hjälp av koordinater för brytningspunkterna i detalj. Gränsmärkesprotokollen innehåller en beskrivning av gränsmärkena. I de enskilda protokollen anges gränsmärkets koordinater, avståndet till de närmaste gränsmärkena, en ortofotokarta över märkets omgivning och

andra uppgifter om det enskilda gränsmärket. Gränskartorna visar gränslinjen och gränsmärkena med nummer. På kartorna anges dessutom höjdkurvor och namnbestånd. Kartorna bygger på ortofoton. Kartorna numrerade 1-47 är uppgjorda i skala 1:20 000 och kartbladet över gränsen mellan Torneå och Haparanda i skala 1:10 000. Kartbladet över Märket är uppgjort i skala 1:1 000.

### 2 Riksgränsen i Torne älvs vattendrag och föreslagna ändringar av gränslinjen

Det gemensamma förslaget i fråga om riksgränsens sträckning i Torne älvs vattendrag har utarbetats så, att företrädare för vardera kommissionen började med att tillsammans granska gränsträckningen på digitala ortofotokartor. Reglerna för hur kartorna skulle tolkas fastställdes gemensamt av de två kommissionerna. Före den slutliga gränsöversynen kontrollerades bedömningen av vattendjupet med hjälp av helikopter på hela vattendragsavsnittet. Dessutom undersöktes terrängen på de ställen där bedömningen varit osäker. Genom dessa kontroller och terrängundersökningar kunde riktigheten i bedömningen av gränssträckningen slutgiltigt fastställas.

Gränsens allmänna sträckning förblir oförändrad. I gränsens sträckning i Torne älvs vattendrag sker dock vissa ändringar, eftersom gränsen följer den djupfåra som fastställts vid gränsöversynen. Förslaget till gränssträckning bygger på djupfårans sträckning. Djupfåran har undersökts med hjälp av ortofotobilder som togs i början av juli 2005 och dess sträckning har senare kontrollerats vid terrängundersökningar. De ändringar av gränslinjen som beror på ändringar i djupfåran finns närmast inom de områden där vattendragen är bredare och det bildas sandbankar. Dessa ändringar är som mest över hundra meter och till sin yta ca åtta hektar. De mest typiska ändringarna är i kategorin 10-20 meter och återfinns sporadiskt på ömse sidor om den tidigare djupfåran. Härvid kan det konstateras att de områden som överförs från det ena landet till det andra sammantaget är

lika stora för bägge ländernas vidkommande när hela Torne älvs vattendrag beaktas.

### 3 Ikraftträdande

Avsikten är att genom notväxling med svenska regeringen slå fast den föreslagna gränsen och de ändringar av gränslinjen som konstaterades vid gränsöversynen 2006 och att sätta dessa ändringar i kraft genom en förordning efter det att riksdagen gett sitt samtycke till de aktuella ändringarna av gränslinjen. Syftet är att resultatet av gränsöversynen ska vara i kraft fram till följande gränsöversyn år 2031 utgående från de ortofotokartor och gränsdokument som presenterats.

### 4 Behovet av riksdagens samtycke

En översyn av riksgränsen mellan Finland och Sverige respektive Finland och Norge förrättas med 25 års mellanrum, främst för att konstatera ändringar i gränsälvarnas djupfåra. Det har sedan länge varit praxis att genom notväxling fastställa de ändringar av gränslinjen som blivit resultatet av gränsöversynen och att sätta ändringarna i kraft genom förordning sedan riksdagen gett sitt samtycke till dem. Enligt denna praxis har det inte ansetts att ändringarna av gränslinjen hört till området för lagstiftningen, men att de enligt 3 § regeringsformen kräver riksdagens samtycke.

Enligt regeringens proposition om grundlagen (RP 1/1998 rd) var avsikten med förslaget till ny grundlag inte att ändra denna långvariga praxis. Grundlagsutskottet omfattade denna ståndpunkt i sitt betänkande (GrUB 10/1998 rd). Utskottet påpekade att det ansåg att det vid dessa gränsöversyner inte är fråga om några egentliga territorieändringar utan snarast om enbart en registrering av ändring-

ar i naturförhållanden vid gränslinjen. Detta förfarande har iakttagits också i samband med den senaste gränsöversynen mellan Finland och Sverige i fråga om gränsen vid Vähänärä (FördrS 59/1986) och vid gränsöversynen mellan Finland och Norge (FördrS 3/2003), vilka har satts i kraft genom republikens presidents förordning.

Eftersom det nu, i fråga om de ändringar av gränslinjen som enligt detta förslag ska godkännas av riksdagen, närmast är fråga om en registrering av ändrade naturförhållanden vid gränslinjen innehåller propositionen inte några bestämmelser som gäller grundlagen på det sätt som avses i 94 § 2 mom. i lagen. Enligt regeringens uppfattning kan ändringarna i gränslinjen godkännas med enkel majoritet. Med stöd av vad som anförts ovan och i enlighet med 94 § i grundlagen föreslås

*att Riksdagen lämnar sitt samtycke till följande ändringar av gränslinjen vilka föreslagits med anledning av 2006 års översyn av riksgränsen mellan Finland och Sverige:*

1) de vattenområden som befinner sig mellan den linje som föreslagits vid gränsöversynen 2006 (den nya riksgränsen) och den linje som fastställts vid tidigare översyner av riksgränsen (FördrS 36/1985 och FördrS 59/1986) mellan Finland och Sverige (den gamla riksgränsen) och vilka befinner sig på Sveriges sida av den förstnämnda linjen ska höra till Sverige och

2) de vattenområden som befinner sig mellan den linje som föreslagits vid gränsöversynen 2006 (den nya riksgränsen) och den linje som fastställts vid tidigare översyner av riksgränsen (FördrS 36/1985 och FördrS 59/1986) mellan Finland och Sverige (den gamla riksgränsen) och vilka befinner sig på Finlands sida av den förstnämnda linjen ska höra till Finland.

Helsingfors den 26 oktober 2007

**Republikens President**

**TARJA HALONEN**

Utrikesminister *Ilkka Kanerva*